

Bete bra för kornas välfärd – och böndernas ekonomi?

Text & foto: Karin Alvåsen

I den offentliga debatten höjs allt fler röster som vill slopa den unika svenska beteslagstiftningen för mjölkkor. Men vad skulle en sådan reform få för djurvälståndsmässiga och ekonomiska konsekvenser? Svenska Djurskyddsföreningen har finansierat en studie som undersöker detta.

Under de senaste åren har den unika svenska beteslagstiftningen för mjölkkor kommit att ifrågasättas. Vissa anser att lagen behöver förnyas eftersom den tillkom i slutet av 80-talet när majoriteten av de svenska korna hölls uppbundna, medan de flesta korna i dag går i lösdriftssystem. De som är kritiska till beteslagstiftningen menar också att beteskravet medför extra kostnader för de svenska mjölkproducenterna och försvårar möjligheterna att konkurrera på den globala marknaden.

Ges möjlighet till bättre hälsa

En grupp forskare på Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) har därför, med ekonomiskt stöd från Svenska Djurskyddsföreningen, gått igenom vetenskaplig litteratur för

att kunna ge en bild av hur betet påverkar mjölkorna och mjölkföretagen. Den vetenskapliga litteraturen (cirka 45 publicerade artiklar) visade att betesdrift medför både nytta och kostnader. Det framgick tydligt att kor som får beta och ges möjlighet att kunna bete sig naturligt också får en bättre hälsa (se Tabell 1). Det finns därför anledning att tro att hälsoläget bland mjölkorna skulle försämrans om korna, istället för att få tillgång till bete, endast skulle hållas inne under somrarna.

Projektgruppen påtalar även att betesdriften kan påverka mjölkföretagets ekonomi positivt genom de minskade eller uteblivna kostnader som den bättre djurhälsan leder till. Betande kor påverkar även samhället positivt genom sina effekter på miljö, landsbygdsutveckling, antibiotikaanvändning och konsumtionsmönster. Betet bidrar alltså

Tabell 1. Exempel på effekter av bete till mjölkkor redovisade i olika vetenskapliga studier (X=resultatet har redovisats i vetenskaplig litteratur som ingått i litteraturstudien)

	EFFEKT AV BETE	
	Minskad	Ökad
CELLTAL I MJÖLK	X	
DIGITAL DERMATIT (Klöveksem)	X	X
DÖDLIGHET	X	
HASSKADOR	X	
HULL	X	
KLÖV- OCH BENPROBLEM	X	
MASTIT (Juvurinflammation)	X	
METABOLISK STRESS		X
MJÖLKAVKASTNING	X	X
REPRODUKTIONSSTÖRNINGAR	X	
DJURVÄLFÄRD		X

till mer än rent monetära vinster på både kort och lång sikt för djuret, den enskilde mjölkföretagaren och för samhället i stort.

Kan medföra betydande positiva effekter

Forskarna påpekar att det tyvärr är svårt att dra säkra slutsatser om de ekonomiska konsekvenserna av ett förändrat beteskrav, då det i flera avseenden saknas relevant vetenskaplig litteratur om betets effekter. I de studerade forskningsartiklarna förekommer stora skillnader i utfall mellan olika länder och även vad avser olika gårdars förhållanden. Dock framgår det tydligt att betesdriften kan medföra betydande positiva effekter på såväl gårds- som samhällsnivå. Av den genomgångna forskningen kan man utläsa att ett gott djurskydd och en god djurvälstånd bidrar till en bättre djurhälsa. En bättre djurhälsa leder i sin tur till minskad antibiotikaanvändning – något som är viktigt för att förhindra utvecklingen av antibiotikaresistens.

Att värdera de samhällsekonomiska och etiska värdena av god djurvälstånd är svårt, men det innebär inte att det är berättigat att bortse ifrån dem. Dessa värden skulle kunna skattas med hjälp av mer omfattande beräkningar, expertbedömningar och enkäter till olika intressentgrupper – något som projektgruppen gärna vill arbeta vidare med.

Projektgruppen består av följande personer från SLU: Karin Alvåsen, Helena Hansson, Jan Hultgren, Helena Röcklinsberg, Ulf Emanuelson, Margareta Stéen, Birgitta Staaf Larsson, Mats Sjöquist och Lotta Berg.

Hela rapporten "Ekonomiska konsekvenser av krav på bete för mjölkkor" går att ladda ned via SLU:s hemsida. Det går också bra att mejla karin.alvasen@slu.se

Regeringen drar in 30 miljoner till djurskydd

Sedan 2012 har regeringen skjutit till extrapengar för att länsstyrelserna ska hinna med sina djurskyddskontroller. Denna summa har lagts på den ordinarie budgeten för djurskydd, men väntas nu dras in av regeringen. Ett hårt slag för landets djurskyddsinspektörer som redan i dag endast klarar av att åka på 36 procent av anmälningarna.

Beslutet är inte klubbat men väntas bli realitet från årsskiftet.

– Jag ser det som väldigt oroande och det kommer så klart att drabba alla länsstyrelser och deras jobb, säger Helena Storbjörk Windahl, enhetschef på läsveterinärenheten i Stockholms län, till Lantbrukets Affärstidning.

Hon berättar att myndigheten redan i dag sitter med långa handläggningstider och slutet kommer att få konsekvenser för djuren.

Källa: Lantbrukarnas riksförbund

EU storsatsar på alternativ till djurförsök

I ett stort internationellt program kallat "EU-ToxRisk" satsar EU-kommissionen 280 miljoner kronor på att utveckla alternativ till djurförsök. Istället ska försök ske på celler och resultaten kombineras med de stora mängderna redan insamlade befintliga data för att utforma beräkningsmodeller, som sedan testas. Det slutliga målet är att kunna leverera trovärdiga, djurfria risk- och säkerhetsbedömningar av kemikalier.

Sammanlagt är det 39 deltagande universitet, företag, myndigheter och organisationer från Europa och USA som får dela på pengarna, som beviljats av EU-kommissionens ramprogram för forskning, Horizon 2020. Swetox, som är ett konsortium för toxikologiska vetenskaper med elva ingående svenska universitet, är svensk part i projektet och kommer att få motsvarande 13 miljoner kronor av de beviljade medlen.

Källa: Swetox